

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Curatieve Zorg
T.a.v. Birgitta Westgren
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Newtonlaan 1-41
3584 BX Utrecht
Postbus 3017
3502 GA Utrecht
T 030 296 81 11
F 030 296 82 96
E info@nza.nl
I www.nza.nl

Behandeld door

Telefoonnummer

E-mailadres
info@nza.nl

Kenmerk
374990/660026

Onderwerp
Geboortezorg

Datum
27 augustus 2020

Geachte mevrouw Westgren ,

De tarieven in de kraamzorg en de mate waarin de dialoog tussen kraamzorgaanbieders en zorgverleners goed van de grond komt, zijn al enige tijd onderwerp van het debat. Op 4 februari 2020 heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen het Ministerie van VWS, Bo Geboortezorg (Bo), Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) over kraamzorg. In dit overleg heeft de minister aangegeven dat kraamzorgaanbieders bij de NZa melding kunnen doen wanneer zij het gevoel hebben niet gehoord te worden door zorgverzekeraars. De minister heeft deze oproep herhaald in het Algemeen overleg (AO) van 13 februari 2020 over zwangerschap en geboorte.

De NZa heeft in totaal 130 meldingen ontvangen van kraamzorgaanbieders, deels anoniem en deels niet anoniem. Omdat we niet weten hoeveel kraamzorgaanbieders achter een anonieme melding zitten, kunnen wij het exacte aantal melders niet benoemen. In de meldingen geven kraamzorgaanbieders aan dat de door de zorgverzekeraars gecontracteerde tarieven ontoereikend zijn voor het leveren van goede zorg en dat de dialoog met zorgverzekeraars hierover moeizaam verloopt.

Zorgverzekeraars hebben de plicht om ervoor te zorgen dat verzekerden tijdige, bereikbare en kwalitatief goede kraamzorg krijgen. De NZa vindt het uit oogpunt van deze doelstelling van belang dat zorgverzekeraars zich inspannen voor voldoende kraamzorg en op transparante wijze het inkoopproces en de dialoog met de kraamzorgaanbieders doorlopen. We verwachten dat zorgaanbieders signaleren en anticiperen, handelen en agenderen, en monitoren en evalueren. Bovendien is het van belang dat kraamzorgaanbieders, om een goede dialoog te kunnen voeren met zorgverzekeraars zorgdragen voor een transparante en professionele bedrijfsvoering.

De meldingen en de signalen van Bo over de algehele verslechtering van de financiële positie van kraamzorgaanbieders vormden aanleiding voor de NZa om een toezichtonderzoek te starten naar de wijze waarop zorgverzekeraars invulling geven aan hun zorgplicht voor kraamzorg.

Naar aanleiding van het AO heeft de minister de NZa ook gevraagd om bij de zorgverzekeraars te inventariseren of ze signalen hebben van tekorten in de beschikbare capaciteit van verloskundige zorg in ziekenhuizen.

Kenmerk
374990/660026

Pagina
2 van 5

In deze brief informeer ik u over onze bevindingen.

Bevindingen

Meldingen kraamzorgaanbieders

Na ontvangst van de meldingen hebben we de 31 kraamzorgaanbieders die zich niet anoniem hebben gemeld, erop gewezen dat zij, bij acute financiële problemen, onmiddellijk contact op dienen te nemen met de zorgverzekeraar(s).

In juni hebben we opnieuw contact gezocht met de kraamzorgaanbieders die zich in februari bij ons hebben gemeld. De meeste kraamzorgaanbieders gaven daarbij aan op korte termijn (<6 maanden) geen acute financiële problemen te verwachten. Dit zou kunnen komen doordat zorgverzekeraars gezien de kwetsbare financiële positie van kraamzorgaanbieders én vooruitlopend op de uitwerking van steunmaatregelen voor zorgaanbieders als gevolg van de COVID 19-crisis hebben afgesproken dat van 1 april tot 1 juli een toeslag van 10% op het afgesproken tarief kan worden toegepast voor de eerste 24 uur kraamzorg.

Kraamzorgaanbieders geven over het algemeen aan dat ze het niet breed hebben, maar dat ze wel zorg kunnen blijven leveren. Veel kraamzorgaanbieders geven aan meer financiële ruimte te kunnen gebruiken voor bijvoorbeeld het opleiden van personeel.

Eén zorgaanbieder gaf aan dat de huidige financiële positie niet toereikend was om de komende 6 maanden zorg te kunnen blijven leveren waarbij de problemen in oktober/november verwacht worden. De urgentie was echter nog niet zodanig dat de zorgaanbieder de verzekeraar hierover wilde benaderen. We hebben deze zorgaanbieder erop gewezen contact op te nemen met de dominante verzekeraar zodra urgentie toeneemt.

Zorgverzekeraars

We hebben zorgverzekeraars na ontvangst van de meldingen én bij de aankondiging van het onderzoek aangespoord om actief het gesprek aan te gaan met kraamzorgaanbieders om zo meer zicht te krijgen op de financiële situatie van die aanbieders. Daarnaast hebben we met de vier grote verzekeraars (CZ, Menzis, VGZ en Zilveren Kruis) interviews gehouden. Hierin zijn vier onderwerpen besproken:

- het inkoopbeleid;
- monitoren van kraamzorgaanbieders door middel van EWS (Early Warning System);
- de opvolging van de afspraken uit het bestuurlijk overleg over het proactief contact opnemen met kraamzorgaanbieders in acute problemen;
- beschikbare verloskundige capaciteit in ziekenhuizen.

Inkoopbeleid

Het inkoopbeleid was onderwerp van gesprek om inzichtelijk te krijgen hoe zorgverzekeraars door inkoop invulling geven aan hun zorgplicht voor kraamzorg en of dit voldoende transparant was. Bij alle verzekeraars is sprake van een hoge contracteergraad (>98%). Verzekeraars kopen zo goed als alle beschikbare kraamzorg in. Belangrijkste voorwaarde voor een contract is het leveren van een minimaal aantal kraamverzorgingen per jaar. Hierdoor komen een-pitters vaak niet in aanmerking voor een contract. De contractering verloopt grotendeels digitaal. Daarnaast vinden overleggen plaats met grotere aanbieders en/of Bo geboortezorg.

Kenmerk
374990/660026

Pagina
3 van 5

Monitoren kraamzorgaanbieders

Om te zorgen dat er continu sprake is van voldoende kraamzorg moeten zorgverzekeraars een inschatting kunnen maken over de (financiële) positie van kraamzorgaanbieders. Zorgverzekeraars monitoren dit veelal op basis van signalen van de zorgaanbieders zelf of op basis van meldingen van verzekerden die moeite hebben met het vinden van kraamzorg. Zorgverzekeraars proberen om daarnaast inzicht te krijgen in de financiële positie van de gecontracteerde kraamzorgaanbieders, maar deze informatie is vaak niet beschikbaar.

Afspraken bestuurlijk overleg

In bestuurlijk overleg tussen Bo, ZN, VWS en de NZa is afgesproken dat de representerende zorgverzekeraars proactief contact op zullen nemen met de kraamzorgaanbieders in acute financiële problemen. Bo heeft hiervoor een lijst opgesteld met een indeling naar urgentie.

Zorgverzekeraars hebben opvolging gegeven aan deze afspraken en contact gezocht met de kraamzorgaanbieders bij wie volgens Bo sprake was van hoge urgentie. Een deel van de kraamzorgaanbieders had geen behoefte aan een gesprek of heeft niet gereageerd op de uitnodiging. Kraamzorgaanbieders waar wel contact mee is geweest, hadden in beperkte mate acute financiële problemen. Zij wilden vooral graag hun ervaringen kwijt over de afgelopen jaren. Tussen sommige zorgverzekeraars en kraamzorgaanbieders zijn aanvullende afspraken gemaakt, maar met de meeste kraamzorgaanbieders was dat niet nodig.

Een tweetal kraamzorgaanbieders was vanwege hun financiële problemen al voor het bestuurlijke overleg in beeld bij de zorgverzekeraars. Zorgverzekeraars hebben afspraken gemaakt met deze aanbieders en periodiek vindt overleg plaats tussen de zorgaanbieders en de dominante zorgverzekeraars over de financiële situatie

Zorgverzekeraars benadrukken kraamzorgaanbieders te willen helpen, maar kunnen dit alleen als zij inzicht bieden in hun financiën en bedrijfsvoering. We horen van zorgverzekeraars dat kraamzorgaanbieders vaak hun financiële situatie niet kunnen aantonen en/of onderbouwen, waardoor zorgverzekeraars onvoldoende inzicht hebben in de financiële positie, de aansturing en de visie van de aanbieder. Hierbij is het van belang dat kraamzorgaanbieders met problemen zich op tijd melden, zodat er voldoende tijd is om maatregelen te nemen.

Het merendeel van de kraamzorgaanbieders van de 'Bo-lijst' heeft haar financiële problemen voordat deze bij de NZa werden gemeld, niet gemeld bij de zorgverzekeraars.

Kenmerk
374990/660026

Pagina
4 van 5

Capaciteit verloskundige zorg in ziekenhuizen

De zorgverzekeraars herkennen dat in een aantal regio's sprake is van tekorten aan operationele verloskundige kamers in ziekenhuizen. De oorzaken voor deze tekorten verschillen per regio, maar worden veelal veroorzaakt door tekorten aan gespecialiseerde verpleegkundigen in de ziekenhuizen. Daardoor kunnen de verloskundigen niet altijd terecht bij het gewenste of het dichtstbijzijnde ziekenhuis. Dit laatste wordt bevestigd door data-analyses van de NZa. De gemiddelde reistijd van bevallingen die thuis beginnen en vervolgens naar het ziekenhuis gaan bedraagt in 2019 14,38 minuten. Dit is een toename van 4,5 % ten opzichte van 2016.

Zorgverzekeraars zoeken met verloskundigen en ziekenhuizen naar een oplossing voor de tekorten. Deze zit onder andere in beter inzicht in de beschikbare capaciteit bij ziekenhuizen, het afstemmen van vraag en aanbod, een betere informatievoorziening tussen ziekenhuizen onderling en een betere samenwerking tussen verloskundigen en ziekenhuizen.

Conclusie

In ons onderzoek hebben wij niet vastgesteld dat sprake is van schending van de zorgplicht jegens verzekerden. Ook zijn er geen aanwijzingen dat het inkoopproces met kraamzorgaanbieders niet op transparante wijze wordt doorlopen. Wel hebben wij geconstateerd dat de relatie tussen kraamzorgaanbieders en zorgverzekeraars kwetsbaar is. Dit is risicovol in het licht van het tijdig identificeren van (financiële) kwetsbaarheden bij kraamzorgaanbieders en daarmee samenhangende risico's op discontinuïteit van zorg voor verzekerden.

We verwachten van kraamzorgaanbieders en zorgverzekeraars dat zij zich inzetten op het verbeteren van de onderlinge relatie en het inhoudelijk gesprek over de kwaliteit van de zorg en het daarbij passende tarief

Om tot een betere dialoog tussen kraamzorgaanbieder en zorgverzekeraars te komen is meer transparantie en onderbouwing nodig. Van de kant van de zorgverzekeraars voor wat betreft de tarieven en de verwachtingen die zij hebben van kraamzorgaanbieders. Zorgverzekeraars kunnen ook meer maatregelen nemen om inzicht te krijgen in de financiële positie en bedrijfsvoering van kraamzorgaanbieders. Een optie is om hierover iets op te nemen in de contracten. Van de kant van de zorgaanbieders voor wat betreft de zorginhoudelijke, organisatorische en financiële uitdagingen die zij ervaren en de hulp die zij nodig hebben van zorgverzekeraars om goede kraamzorg te blijven bieden. We zien een taak voor de brancheorganisaties om de urgentie hiervan te onderstrepen.

Vervolg

Naar aanleiding van onze bevindingen op het gebied van de
geboortezorg zien wij nu geen noodzaak om verder onderzoek te doen.
Wij volgen de ontwikkelingen, blijven signalen over mogelijke
discontinuïteit van zorg behandelen en ondernemen indien nodig actie.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Zorgautoriteit,

Kenmerk
374990/660026

Pagina
5 van 5

mw. mr. drs. K? Raaijmakers
directeur Toezicht en Handhaving